

*Modernios
meilės istorija,
kurios centre – savo
balso ieškančios moters
kūrėjos portretas.*

Celeste Ng

WHITNEY SCHARER

ŠVIESOS AMŽIUS

baltos lankos

Whitney Scharer

Šviesos amžius

romanas

Iš anglų kalbos vertė Nida Norkūnienė

baltos lankos

Pirmas skyrius

Paryžius
1929 metai

Vakaras, kai Li susipažino su Manu Rėjumi, prasideda pustuščiame bistro už kelių kvartalų nuo Li viešbučio, čia ji sėdi viena, valgo kepsnį su bulvių gratinu ir išgeria pusę ąsočio tamsaus raudonojo vyno. Jai dvidešimt dveji ir ji graži. Kepsnys dar gardesnis, nei ji manė, plūduriuoja sodriame rudame miltų, sviesto ir pieno padaže, kuris susitvenkęs lėkštėje ir įsigeria į griežinėliais pjaustytų bulvių sluoksnius bei storas lydytas griujero riekės.

Nuo tada, kai prieš tris mėnesius atvyko į Paryžių, Li daugybę kartų praėjo pro tą bistro, bet – su tokiais finansais, kokius turėjo, – tik dabar pirmą kartą drįso įžengti vidun. Pietauti vienai nieko naujo: atvykusi čia, Li kone visą laiką praleidžia viena, sunku prie to priprasti po kupino veiklos gyvenimo Niujorke, kur ji buvo *Vogue* modelis ir kone kas vakarą lankydavosi džiaz klubuose vis su kitu vyru už parankės. Anuomet Li manė, kad savaime suprantama, jog kiekvienas sutiktas bus jos pakerėtas: jos tėtis, Kondė Nastas, Edvardas Staikenas*, visi galingi vyrai, kuriuos ji buvo sužavėjusi per tuos metus. Tie vyrai. Ji galbūt juos patraukė, bet ir jie šį tą iš jos gavo – skrodė ją akimis, šūkčiodavo įsakymus iš už kameros uždangalo, pažemindami, sudaiktindami vien iki merginos kūno fragmentų ir paversdami dalimis: kaklas su perlų

* Edwardas Steichenas, tikr. Édouard Jean (1879–1973), – žymus JAV fotografas, 1902 m. Niujorke įkūrė Fotosesijos grupę, 1905 m. – meno galeriją „291“. Sukūrė naują mados ir portreto fotografavimo žurnalams stilių.

vėriniu, laibas liemuo, demonstruojantis diržą, ranka prie lūpų, pučiančių jiems bučinius. Įdėmus jų spoksojimas darė ją tokią, kokia ji nenorėjo būti. Galbūt Li ir ilgėjosi vakarėlių, tačiau visai nesilgėjo modelio darbo, tiesą sakant, verčiau vaikščiotų alkana, nei grįžtų į ankstesnę savo darbą.

Čia, Paryžiuje, į kurį ji atvyko visko pradėti iš naujo, kurti meno, o ne būti juo paversta, niekas nekreipė didelio dėmesio į Li grožį. Kai ji eidavo per Monparnasą, savo naująjį rajoną, niekieno akys už jos neužkliūdavo, niekas neatsigręždavo pasižiūrėti, kaip ji nueina. Regis, Li buvo tik dar viena graži smulkmena ar detalė mieste, kuriame viskas įrengta meniškai. Miestas pastatytas remiantis formos pirmumo prieš funkciją koncepcija, kur konditerijos lange puikuojasi eilės brangakmenio spalvos kėsnio didumo pyragaičių, pernelių nepriekaištingų ir tobulų, kad juos valgytum. Kur prekiautoja moteriškomis skrybėlaitėmis išdėlioja išskirtinai prašmatnias skrybėles be jokių nuorodų, kaip moterys turėtų jas nešioti. Net paryžietės kavinėse ant šaligatvių yra kaip skulptūros: savaime elegantiškos, atsišliejusios į lauko kėdžių atkaltes, tarsi jų *raison d'être* – būties esmė – būtų puošti. Ji kartoja sau, jog džiaugiasi likdama nepastebėta, susiliejusi su aplinka, bet vis dėlto po trijų mėnesių šiame mieste vogčia mano, kad gražesnio žmogaus už save nėra mačiusi.

Baigusi valgyti kepsnį ir duona išdažiusi padažo likučius, Li išsitiesia ir atsilošia kėdėje. Dar anksti. Restorane tylu, visi kiti pietautojai, pagyvenę paryžiečiai, kalbasi pernelių tyliai, kad ką nors nugirstum. Greta Li lėkštės tvarkingai išrikiuoti tušti vyno ąsočiai, stalo gale jos fotoaparatas, kurį ji visur nešiodavosi, nors jis buvo sunkus ir masyvus. Kaip tik prieš sėdant į garlaivį, plaukiantį į Havrą, tėvas įbruko jai į rankas fotoaparata, seną „Graflex“, jam jau nebereikalingą, ir nors Li tvirtino nenorinti imti, jis

primygtinai reikalavo. Ji vis dar menkai tegeba juo naudotis – mat mokėsi piešti figūras, persikėlusi į Paryžių, ketino tapti dailininke, įsivaizdavo save meditatyviai tapančią ant drobės lauke – *en plain air*, – o ne besikrapštančią su cheminėmis medžiagomis tamsiame troškiamame kambarėlyje. Vis dėlto iš tėvo ir dirbdama *Vogue* šiek tiek išmoko daryti nuotraukas, fotoaparatas jai atrodė raminantis: ir ryšys su praeitimi, ir realus daiktas, kurį gali nešiotis menininkas.

Prie jos prieina padavėjas ir nuneša tuščią lėkštę, paskui paklausia, ar norėtų dar ąsočio vyno. Li delsia, įsivaizduodama savo mažoje rankinėje tirpstančius frankus, paskui atsako: „Taip.“ Nors santaupų mažėja, ji nori rasti priežastį ilgėliau čia pasilikti, būti apsupta žmonių, nors ir nėra kartu su jais, negrįžti išsyk į viešbučio kambarį, kur langai neatsidaro, nes uždari uždažyti, ir pridvišęs oras slegiamai trenkia mėsos troškiniu. Vėliau ji čia praleis vis daugiau laiko, prieš savo eskizų bloknote, rašys laiškus, ilgai snaus popietėmis, nors atsibus neatgavusi jėgų, – viskas tinka, kad tik prastumtų laiką ir pamirštų, kokia jaučiasi vieniša. Li niekuomet nesijausdavo gerai būdama viena: palikta gyventi savarankiškai, ji gali lengvai nugrimzti į liūdesį ir neveiklumą. Bėgant savaitėms, jos vienatvė įgavo svorio ir galios: dabar ji turi kontūrus, kone fizinę formą, Li įsivaizduoja, kad ši tupi kambario kampe ir jos laukia, įsiurbianti kaip kempinė.

Nunešęs jos lėkštę, padavėjas užsibūna. Jis jaunas, virš lūpų prasikalę ploni plaukučiai, tarsi būtų nupiešti, Li mano, kad jį suintrigavo.

– Ar jūs fotografė? – galop paklausia jis, tas žodis beveik toks pat prancūziškai kaip ir angliškai, *photographe*, bet jis sumurma, o Li tą kalbą dar menkai tesupranta, tad prireikia laiko gramatiškai išnagrinėti jo klausimą. Kai ji neatsako, jis pasuka galvą į fotoaparatą.

– Ak ne, ne visai, – atsako Li.

Jis atrodo nusivylęs, o, kad ji būtų atsakiusi taip. Nuo tada, kai ji čia, Li tėra padariusi dvi nuotraukas, bet tokias galėtų nufotografuoti bet kurie turistai: prancūziški batonai dviračio pintinėje, įsimylėjęliai, stabtelėję pasibučiuoti ant Menų tilto. Pirmi jos mėginimai nėra labai sėkmingi. Kai iš mažos fotoateljė prie kampo ji pirmą kartą gavo išspausdintas nuotraukas, jos buvo visiškai juodos; kažkodėl Li apšvietė fotoplokšteles, dar nespėtas išryškinti. Antras rinkinys – padarytas atidžiau, fotoplokšteles įdėtos į fotoaparataus atsargiai, net prakaito lašai susikaupė virš viršutinės lūpos – sugrįžo atgal kaip murzina pilka masė, tokios blankios, kad, regis, jose fotografuoti grindinio akmenys ar debesys, bet tikrai ne parko skulptūros iš arti. Trečia atspausdintų nuotraukų serija buvo tikrai sufokusuota, ir žiūrėdama į tuos mažus nespaltvotus, juodus ir baltus paveikslėlius, kilusius ne tik iš jos proto, bet ir iš unikalios šviesos ir laiko derinio, Li pasijuto apimta susižavėjimo, kokio niekuomet nejausdavo tapydama. Ji atleido fotoaparato užsklandą ir ten, kur nebuvo nieko, staiga gimė menas.

Li nori, kad padavėjas užduotų jai daugiau klausimų – nepaprastai trokšta tikro pokalbio, turėti draugą, – bet kaip tik tuomet virš durų suskamba varpelis ir įgurma būrelis pagyvenusių vyriškių, o padavėjas nueina parodyti jiems staliuko.

Ji siurbčioja savo gėrimą taip lėtai, kaip tik įstengia, kad ilgiau užtektų. Kai priguža daugiau žmonių, jai pasirodo, kad bistro neįdomus. Visi nuolatiniai klientai už ją vyresni. Vyrai tankiais žilstelėjusiais ūsais, tarsi drabužių šepečiu virš lūpų, moterys, nors puošnios, aukštai sagstytomis apykaklėmis ir praktiškais patogiais batais. Bet paskui įžengia trijulė: du vyrai ir moteris. Iš pradžių Li pamano, kad jie aktoriai, nes jų apranga labai keista. Vyrai mūvi gaučo kelnes ir susijuosę liemenis juostomis, su baltais marškiniais ir be jokių liemenių ar švarkų. Jie atrodo

kone kaip aktorių parodijos, bet sėdi visiškai atsipalaidavę, padavėjas vargu ar pažvelgia į juos, kai jie užsisako valgių. Moteris irgi apsirengusi keistai, Šečerazados stiliumi, kuris buvo populiarus prieš kelerius metus. Jos plaukai kirpti trumpai ir ant mažos galvutės žvilga kaip nupoliruotas riešutas, lūpos dažytos tamsiai raudonai, kone tokios pat spalvos kaip plaukai.

Li stengiasi nepastebėta nugirsti, ką jie kalba. Jie šnekučiuojasi angliškai su šiaurietišku akcentu. Nors įprastai ji nenori nieko daugiau, tik palikti Pokipsį praeityje, šįvakar pažįstamas gimtojo miesto tonas suteikia jai tokį malonumą, tarsi pasinertų į karštą vonią. Jie kalbasi apie vyrą, vardu Diagilevas, baleto vadovą, sergantį diabetu ir gyvenantį vieną gretimame viešbutyje. Moteris, rodos, jo bijo, bet Li negali įžvelgti, kodėl; ji tikrai nėra šokėja – net sėdėdama akivaizdžiai yra kresna, jos kulkšnys atrodo kaip *saucisson*^{*}, įkištos į šokėjos batelius su T formos dirželiais.

– Jeigu ketinate klausytis, turėtumėte prisidėti prie mūsų, – tarsteli vienas vyriškis, stebeilydamas į lubas.

Li gurkšteli vyno.

– Sveika, Lorelei, – kreipiasi jis, pasisukdamas kėdėje ir spragtelėdamas pirštais į Li. – Jeigu ketinate mūsų klausytis, verčiau prisidėkite.

Supratusi, kad jis kreipiasi į ją, Li taip nustemba, kad kone kyla pagunda atmesti jų pasiūlymą, bet šito ji labai seniai troško – kaip nors tapti nepasiekiamo pasaulio dalimi. Akimirką išsigąsta, kad leido tam nutikti. Bet padavėjas jau išgirdo ir prieina pernešti jos gėrimo, tad pasirinkimas padarytas, Li persėda prie jų staliuko.

Kai įsitaiso, ją pakvietęs vyras pasilenkia prie jos.

– Aš esu Džimis, – prisistato jis, – o čia Antonijus ir mano sesuo Popi.

* Šaltai rūkyta dešra (pranc.).

Žodį „sesuo“ pernelyg nutęsia. Li žino turinti suprasti, jog Popi nėra jo sesuo, bet nenutuokia, kodėl jis taip pasakė.

Popi pasuka savo švytinčią galvutę ir sužiūra į Li.

– Mes kalbėjomės apie Diagilevą, bet man tai jau įgriso. Nori pasišnekėti apie kokį skandalą? Ar žinai kokį skandalą? – Popi papučia lūpytes ir greta jos burnos kaip subtilus klaustukas susiformuoja raukšlė.

Li apsidairo, staiga išpilta karščio nuo vyno ir maisto. Ką juos dominančio ji turėtų pasakyti? Jos protas tuščias kaip popieriaus lapas, ji tegali galvoti apie juos supančius fizinius objektus – lubų šviestuvą, kabantį ant grandinės, medines grindis, žvakę ant stalo su mažu nuvarvėjusio vaško fontanėliu.

– Tu esi skandalas, – sako Džimis Popi, ištiesia ranką ir uždeda jai ant kelio. Ji jo nepaiso, atlaiko Li žvilgsnį, jos klausimo iššūkis tebetvyro, kol pagaliau Popi nusuka akis ir jis baigiasi. Ji vėl atsigręžia į Džimį, jis vėl ima kalbėti ir tuomet įtampa atsileidžia, Li įsilieja į jų grupelę.

– Mes buvome „Ballets Russes“, – prisipažįsta Džimis.

– Ir turėjome išeiti, – sako Popi. Li svarsto, ar jie buvo išmesti dėl savo aprangos.

Džimis sūpuojasi ant dviejų galinių kėdės kojų.

– Popi labai rafinuotai jautri. Ji negali išverti matydama, kad kas nors kenčia. Dirigentas turi reputaciją – tarkim, temperamentą...

Popi jį nutraukia.

– Šokėja atrodė papurtusi. Sakyčiau, ji buvo verkusi. Ir Gončarovos dekoracijos buvo blogos.

– O man patiko. Man buvo geriau, visą laiką stengiausi padėti jai jas nupiešti, – tai pirmieji Antonijaus ištarti žodžiai. Jis neišsiima iš burnos cigaretės.

Li pasisuka į jį.

– Ak, jūs piešiate!

– Ne. – Antonijus giliai įtraukia, paskui sumaigo cigaretę peleninėje ir įprastu grakščiu judesiu užsidega kitą.

– Antonijus daro pasąmoninius, automatinius piešinius, – aiškina Džimis, Li linkteli, tarsi žinotų, ką tai reiškia. Antonijus tiesiog sėdi tylus, o Džimis pasakoja toliau: – Neįtikėtinas darbas. Jis tikrai patenka į sapno būseną. Laikas teka tarsi laisva pavara. Keistas elgesys.

– Priešingas nei tavo, – drebia Popi, vėl žvelgdama į Li, ir akimirką ši pasijunta priblokšta, kol supranta, kad moteris rodo į fotoaparata, kuri ji buvo pasidėjusi ant stalo, ir nustemba atradusi, kad šis daiktas daro tai, ką turėtų daryti: liudija jos naują tapatybę. Li ištiesia ranką ir pirštais perbraukia jo dėklą, vis dar šaltą šiltame kambaryje.

– Aš dirbau žurnalo *Vogue* iliustratore, – sako Li, trokšdama juos suintriguoti. – Kai persikėliau čia, jie mane pasamdė padaryti Luvre madų eskizų.

Tai yra arba buvo tiesa: kelias savaites Li sėdėdavo ant savo mažos sulankstomosios kėdutės rytiniame Luvro sparne ir kopijavo ten demonstruojamus renesanso objektus. Nėrinių rankogalius su rožių raštu, diržą su didele sidabrine sagtimi. Ji nusiuntė savo eskizus žurnalui, kuriuo rūpinosi Kondė Nastas, bet šis pasakė, kad jie niekur negali jų panaudoti. „Mes dabar turime Romoje fotografuojantį žmogų, – rašė jis. – Dirba daug greičiau ir labai gerai matyti detalės.“ Nuo tada Li nebėjo į muziejų, o naujo darbo dar nesusirado.

– Mada Luvre, – lėtai nuėšia Džimis. – Kaip buržuaziška.

Li parausta, bet nespėja nieko atsakyti, o Antonijus taria:

– Gera šviesa. Kartkartėmis ir aš ten darbuojuosi.

Li galvoja apie įžambius šešėlius, krentančius nuo muziejaus langų eilės, siluetus, kuriuos ant grindų meta skulptūros.

– Taip, – pritaria ji, ir kai pažvelgia Antonijui į akis, jis jai nusišypso – šiltai ir nuoširdžiai. Džimis užriečia pirštą ore, prašydamas dar gėrimų, Popi pasilenka kėdėje, atsisuka veidu į Li ir pradeda pasakoti ilgą sudėtingą istoriją apie savo vaikystę Ohajuje, kaip tik tuo metu Li pasijunta taip, lyg būtų pakėlusį kaltą ir įskėlusį pirmą plyšį sienoje tarp savęs ir Paryžiaus.

Vėliau. Daugiau vyno. Popi rankos šliaužia Džimio šlaunimi, jos manikiūrinių blyškių mėnuliukų balti galiukai liečia jo kelnes. Šiltas raudonis, sukirbėjęs Li pilve, pradėjo kilti jos kaklo link, tarsi ji būtų grafinas, į kurį kažkas lėtai pila karštą arbatą. Kai šiltas pajūtis pasiekė smakrą, ji atsilošė kėdėje, praskėtė kojas visai ne kaip ledi ir taip garsiai nusijuokė iš to, ką sako Džimis, kad pamiršo ranka prisidengti kreivus priekinius dantis. Tad kai Popi nusižiovauja, apsidairo po restoraną, kuris jau vėl pustūštis, ir taria:

– Eime kur nors – bet kur. – Li pasirengusi, net nesvarbu, kur ją nusives.

– Pas Drosą, – valdingai taria Džimis, atsistoja ir meta ant stalo pluoštą banknotų – kiek, Li nežino, bet jai atrodo, kad tai didelė suma, tikrai pakaks atsiskaityti ir už jos valgį, – ir tuomet visi išgurma laukan, lyja, jie susigrūda į taksi galą, susispaudžia taip arti kits kito, kad Li jaučia ataugusius Popi šlaunies plaukelius, šiai priglundus prie jos šlaunies. Antonijus sėdi kitapus jos ir žiūri pro langą.

– Būk atsargi su savo taure, – perspėja Džimis Popi, kuri įsinešė vyno taurę į taksi automobilį ir kaskart jiems stabtelėjus nugaria mažą gurkšniuką.

Popi atsisuka į Li, tarsi jiedvi būtų įpusėjusios pokalbį, gal ir taip – Li neprisimena.

– Prieš kelias savaites Karisė ir Haris nusivežė mus į Ermenvilį. Jie ten turi malūną, mes susitikome lauke už jo. Aš įsėdau

į Hario automobilį, o Karisė – į Džimio automobilį. Šviesiai violetinės odinės sėdynės, padarytos pagal užsakymą. Iš pradžių tai buvo beprotiškiausias dalykas. Vienas perjungimas, ir gyvenimo nuostabų naują gyvenimą. Haris padovanojo man gardeniją...

Džimis ištiesia ranką ir šiurkščiai sugriebia Popi veidą, sustumia jos žandus, burną iškreipia nepatraukli raukšlė. Netrukus jis ją paleidžia, o ji gurkšteli iš savo taurės, lyg niekur nieko. Likusį kelią važiuoja tylėdama. Antonijus nekrepia į juos dėmesio, kai Li žvilgteli į jį, lenktiniu peiliuku valosi panages. Dažniausiai tai sukelia jai pasidygėjimą. Jo rankos didelės, pirštai ilgi, smailėjantys. Menininko rankos. Li galvoja. Jiems važiuojant peilio ašmenys atspindi gatvės žibintų šviesas, Li kuri laiką jį stebi, paskui pažvelgia į miestą, vandeningą ir neryškų per savo pačios atvaizdą apgaravusiame taksi lange.

Drosas, regis, įsitaisęs apartamentuose trečiame neišsiskiriančio Monmartro pastato aukšte. Namo išorė neišduoda, nepateikia jokių užuominų apie tai, kokį prabangų pasaulį viduje jie ras, kambariai atsiveria vieni į kitus lyg nuostabiai apšviesti brangakmeniais, jie apstatyti šilkinėmis sofomis ir minkštasuoliais, nukloti persiškais kilimais ir pilni siuvinėtų satininių pagalvėlių. Svečius išskėstomis rankomis pasitinka pats Drosas, apsivilkęs keisčiausią ir fantastiškiausią paltą, kokį tik Li yra mačiusi, – ilgą tamsiai raudoną švarką su pritaisytais šilkiniais drugelio sparnais, kurie jam einant plasnojo už nugaros. Kiekvieną pabučiuoja į abu skruostus ilgais bučiniais.

– *Magnifique**, – sušnibžda jis, laiko Li rankos atstumu ir apsuka ją aplink, pakiša po savo sparnu ir leidžia šiam brūkštelėti per ją tarsi užuolaidai. Kai ji baigia suktis, Drosas šypsosi ir viena

* Puiku (pranc.).

ranka apkabina ją, o kita – Popi, nusiveda jas į persirengimo kambarį ir žingtelėjęs atgal uždaro duris. Ant kabliukų, pritaisytų prie sienos, kabo daugybė šviesių spalvų šilkinčių chalataų. Popi pradeda iškart nusirenginėti ir bet kaip sumeta savo drabužius kampe. Iš pradžių Li stengiasi stebėti ją nežiūrėdama tiesiai, tarsi būtų nesvarbu: Popi nesivaržo, nusiima gumos diržą kojiniams prilaikyti ir kojines lygiai taip, kaip darytų tai viena.

Pamačiusi, kad Li stebi, ji sako:

– Pas Drosą visi persirengia. – Lyg šitai ką nors paaiškintų. Kelias akimirkas su ja pasiginčijusi, Li paseka jai iš paskos. Atsiseioja suknelės sagas, tvarkingai sulanksto drabužius ir sudeda juos ant grindų, pamačiusi, kad Popi nusiseiga liemenėlę, padaro tą patį jausdamasi, tarsi vėl būtų persirengimo kambaryje modelių studijoje. Nusirengusi Li išsirenka žydrą kimono ir susijuosia liemenį diržu, šilkas vėsus ir kone drėgnas prie odos. Ji negali net pagalvoti, kad paliks fotoaparata, – o kas, jeigu jį pavogs? – tad pasiima ir stengiasi nepaisyti, kaip absurdiškai jaučiasi jį nešiodamasi, kai vilki chalatu.

Jos išlenda iš persirengimo kambario, Li išgirsta prislopintus balsus ir tylią muziką, sklindančią iš koridoriaus. Drosas laukia. Nusiveda jas į apartamentų galą, į biblioteką su pauksuotomis lentynomis, tada prieina prie lentynos ir patraukia svirtį. Knygų lentyna pasisuka ir atsiveria kitas didelis kambarys, dažytas sodria baklažanų spalva, viduje keli tuzinai žmonių, dauguma jų vilki chalatais, sėdi atsilošę ant sofų ir ant grindų. Kambario viduryje stovi žemas žalvarinis staliukas su kaljanu ir keliomis opiumo pypkėmis. Tamsiaodis vyras sėdi sukryžiuavęs kojas greta staliuko, apsilvilkęs brokato švarku ir užsidėjęs mažą prigludusią kepurėlę. Joms įžengus į kambarį jis pašoka ant kojų ir žemai nusilenkia. Kampe guli susikabinusi pora ir pakaitomis traukia kaljaną, kuris vinguriuoja nuo stalo jų link tarsi gyvatė.

Vyro ranka ilsisi moters plaukuose ir nejuda, moters akys užmerktos. Li stebint, moters galva nusvyra į priekį, o jo ranka sugniaužia jos plaukus ir tvirtai ją laiko. Moteris atsimerkia ir mieguistai jam nusišypso. Tarsi jie būtų išvažiavę iš Paryžiaus ir atsidūrę beduinų stovykloje, kambarys lyg palapinė, audeklas ant sienų prislopina garsą ir žmonėms vaikstant meta smarkiai iškreiptus šešėlius. Marokietiška širma kampe iš dalies dengia besibučiuojančią porą. Vienas vyras kone kambario viduryje guli veidu žemyn, toks sustingęs, kad Li svarsto, ar niekam nekyla nerimas, jog jis gali būti miręs.

Li nežino, ką veikti čia, su šiais žmonėmis, tirštais dūmais, kabančiais žemai kambaryje ir besirangančiais aplink jos kulkšnis lyg tylus pilkas katinas. Viskas klaidina ir neleidžia orientuotis: cinamono ir aštresnis kvapas, lyg ir nepraustų kūnų tvaikas, verčiantis ją vogčia pauostyti savo drėgnas pažastis ir pasitikrinti, ar jis ne jos; susirangęs vyras prie kaljano, stebeilijantis į ją nuo tada, kai tik įėjo, ir kilstelintis vieną žarną kaskart jų akims susidūrus; muzikantas, monotoniškai grojantis kampe violončele, kuri viskam suteikia nihilistinį atspalvį.

Niekas nebekreipia į ją dėmesio, bet Li negali liautis galvojęsi apie save: kaip susijuosė kimono, apie griozdišką fotoaparataž su dėklu, vis dar gniaužiamą rankoje, tarsi būtų žiopsanti turistė Indijoje per atostogas.

Ji girta, bet ne tiek, kad svarstyty, ar neparūkius opiumo. Tai buvo jos mamos praeitis – morfijus, maži mėlyni buteliukai, išrikiuoti ant palangės jos persirengimo kambaryje ir žerintys saulėje kaip safyrai. Li apsidairo po kambarį ir visos tos apsnūdusios moterys jai primena mamą. „Pasitrauk, Li. Aš pavargusi.“ Būdavo, kad jos mama užsirakindavo miegamajame ir kelias dienas nekreipdavo į dukrą dėmesio, paskui išeidavo iš kambario papurtusi ir išdidi, makiažo likučiais išterliotomis akimis.

Li pamėgino tik sykį: su geriausia drauge Tanja jiedvi paragavo opijaus tinktūros, ir kartais, kai serga, vis dar pajunta tą skonių galugerkyje – gvazdikėlių, karčių žolių ir alkoholio, nutirpusį liežuvį ir plūduriavimo būseną sukeltantį galvos svaigimą, kuris lieka paskui. Ji to nepakentė, tarsi jos gyvenimas būtų balionas ir reikėtų tik paleisti virvutę.

Dabar Li įkliuvo. Pagalvojusi apie Tanją pajuto, kaip jos pasilgusi ir trokšta, kad čia būtų kas nors, ją pažįstantis. Knygų lentyna jai už nugaros užsidariusi. Popi vėl su Džimiu, Li mato juos apsikabinusius galiniame kampe. Drosas priklaupia greta jaunuolio ir padeda jam pataikyti adatą į ranką. Tik Antonijus lieka šalia, tad Li pasisuka į jį, jis pagauna jos žvilgsnį ir mosteli į baro vežimėlį, kurio ji dar nebuvo pastebėjusi. Ji dėkinga linkteli ir leidžia jam pripilti jai taurę. Tiesa, jai tikriausiai reikėtų nebegerti – ji jau nebenutuokia, kiek vyno išgėrė restorane, – tačiau ji ne tik nervinga, ją apėmęs ir nerūpestingumas, nutrūktgalviškumas.

Antonijus atneša jai brendžio, vyriško gėrimo, kartus skystis prasklaido tvankumą ir Li iškart pasijunta geriau.

– Ar kada nors esate čia buvusi? – klausia jis tyliau balsu. Restorane buvo toks tylus, kad tikrai nustebino uždavęs klausimą.

Ji papurto galvą.

– Paryžiuje gyvenu tik kelis mėnesius.

– Čia būna ne tik tai. – Antonijus parodo ranka aplinkui. – Drosas yra dailės kolekcionierius. Jis labai turtingas.

– Ką jis kolekcionuoja?

– Tikriausiai viską, nors mėgsta modernius kūrinius. Jis finansškai remia *Littérature*. Štai kodėl mes visi čia taip dažnai susirenkame, čiuipiame savo galimo patrono krūtį. – Jis mosteli galva į kelis vyrus, susispietusius aplink kaljaną.

– Kas tie visi? – Li dar gurkšteli brendžio, šis keistai atveria jai krūtinę, perrėžia it karštas peilis krūtinkaulį.

– Eliuaras, Carà*, Diušanas**. Visi siurrealistai. Susirenka čia, kad pasiektų pasąmonę. – Antonijus parodo ore kabutes ir sąmokslininkiškai kvailai nusišypso.

Ji žino tuos vardus, yra girdėjusi juos minint Niujorko vakarėliuose ir skaičiusi apie juos literatūriniuose žurnaluose. Girdėti, kaip juos taria Antonijus, – tai lyg jausti, kaip raktas įslysta į spynos skylutę.

– Ar jūs juos žinote?

– Aišku, žinau.

Violončelės griežimas liaujasi ir Li sužiūra į Antonijų, tiesiai jam į veidą, supranta, koks jis patrauklus. Jo lūpos putlios, sausos, kone popierinės. Akys gražios, švelniai pilkos, apsuptos juodų blakstienų.

– Gal galėtumėte mane su jais supažindinti? – klausia ji palinkdama prie jo ir sūpuodamasi ant netvirtų kojų. – Aš juos žinau – tai yra aš noriu juos pažinti. Noriu su jais susipažinti.

Li sunku protingai kalbėti, jos žodžiai susilieja, susipina, kaip ir kojos, tad ji ištiesia ranką ir uždeda ją ant Antonijaus rankos, sunkios ir šiltos po chalatų. Dabar, muzika nutilus, ji viską girdi: kaljano burbuliavimą, rūkalių žiebtuvėlių spragsėjimą virš jų pypkių; ledo cinksėjimą jos brendžio stikle. Ji gurkšteli dar sykį ir dar.

– Dabar tikriausiai ne laikas, – sako Antonijus, jo balsas geras, ir nors ji stengiasi nutempti jį kita kryptimi per kambarį, kur,

* Tristanas Tzara (1896–1963) – rumunų kilmės poetas, eseistas, dadaizmo judėjimo kūrėjas, didžiąją savo gyvenimo dalį praleidęs Prancūzijoje. Tzara parašė pirmuosius dadaizmo tekstus „Pirmasis dangiškas Misterio Antipirino nuotykis“, „25 poemos“ ir dadaizmo judėjimo manifestą: „Septyni dada manifestai“.

** Marcelis Duchamp'as (1887–1968) – prancūzų ir amerikiečių menininkas, skulptorius, šachmatininkas, vienas įtakingiausių dadaizmo ir siurrealizmo menininkų, kurio įtaka juntama šiuolaikinių menininkų darbuose.

pasak jo, sėdi Diušanas, jis švelniai vedasi ją prie tuščios sofos, atremtos į galinę sieną, ir stengiasi paimti jai iš rankų brendžio stikliuką. Ji jam neleis. Jai reikia šalto krištolo, sušildančio skysčio kartumo.

– Ar gali atnešti man dar vieną? – klausia jo Li, jis kurį laiką į ją žiūri, paskui gūžteli ir padaro, ko paprašytas, apmaino tuščią stikliuką pilnu nauju, ji pakelia šį prie lūpų ir gerokai gurkšteli.

– Aš tuoj grįšiu, – sako Antonijus ar bent jau Li mano girdinti jį taip sakant. Šiaip ar taip, jis palieka ją ten, sofa gili ir per kietai prikimšta, užtiesta slidžiu audeklu, kuris kaip tik pradeda slysti, tad Li baigia savo brendį ir įsitaiso patogiau.

Prieš panirdama į tuštumą dar pagalvoja: „*Tas brendis nėra tik brendis.*“ Balsas jos galvoje pasipiktinęs, ir ji nualpsta.

Gal prabėgo minutės, o gal ir valandos. Li prabunda, vis dar ant sofos, skruostu prisispaudusi prie tankiai išsiuvinėtos pagalvės. Pasitrina akis, atsimerkia. Virš jos palinkęs Drosas, abipus kabo drugelio sparnai, didelis šviečiantis veidas – vos per kelis colius nuo josios.

– Man viskas gerai, man viskas gerai, – sumurma Li, mo-suodama prieš jį ranka, tarsi vytų šalin musę. Ji pakelia galvą ir apsidairo po kambarį, ieškodama Popi ar Antonijaus, bet niekur jų nemato.

– Aš turiu atskleisti jums aistringą paslaptį, – sako Drosas prancūziškai.

Li pernelyg sumišusi ir jo nesupranta, tad jis pakartoja kelis kartus, kol galiausiai prieina kitas vyras ir taria angliškai:

– Jis sako turįs jums kažką prisipažinti.

Šis vyras žemesnis už Drosą, tankiais garbanotais plaukais, krentančiais nuo smilkinių į šalis.